

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

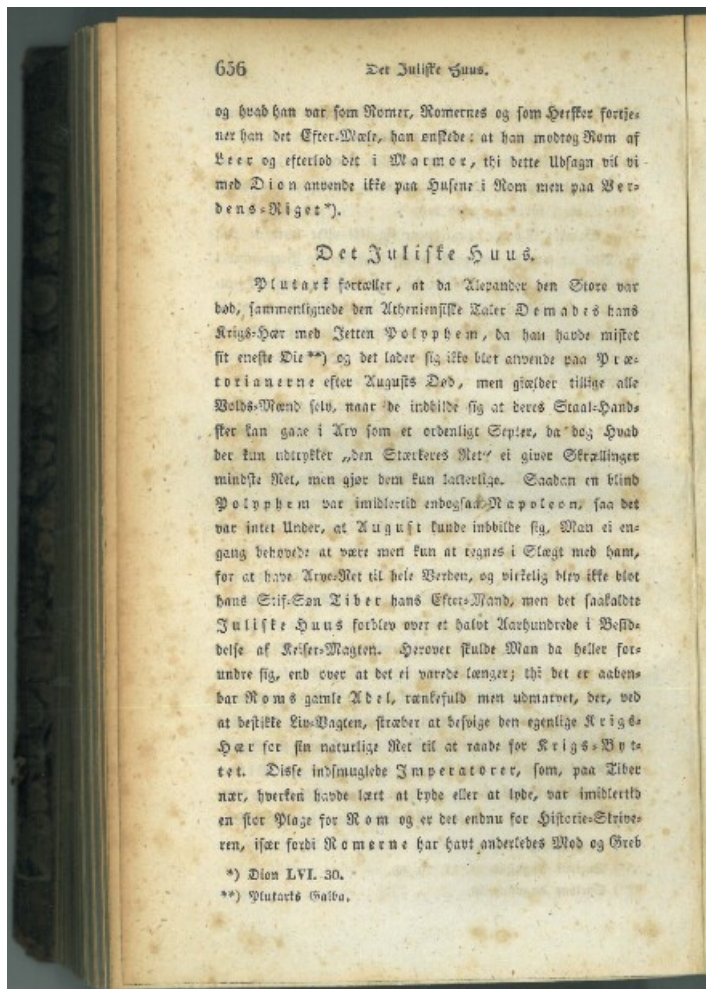
Titel: Haandbog i Verdens-Historien. Første Deel

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Haandbog i Verdens-Historien. Første Deel", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 656. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/catalog/gv-1833_518A_1-txt-shoot-idm35515/facsimile.pdf (tilgået 02. maj 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

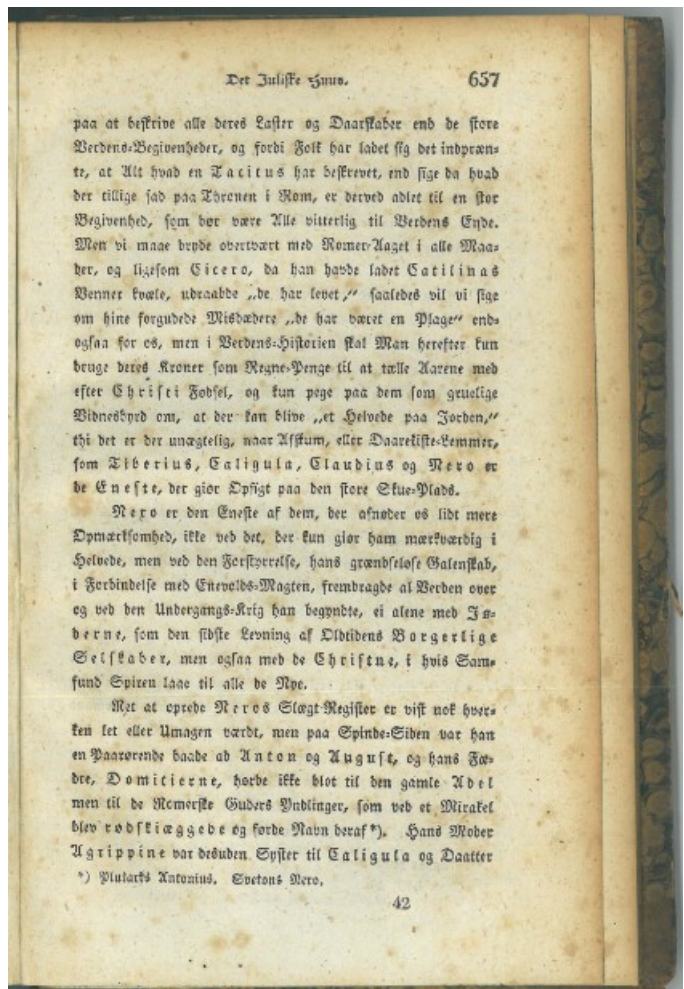

og hvad han var som Romer, Romernes og som Hærfør fortjener han det Efter-Næm, han ønskede: at han modtog Rom af Keiser og efterlod det i Mæcenas, thi dette Udfagn vil vi med Dion anvende ikke paa August i Rom men paa Verdens-Riget*).

Det Juliske Huus.

Plutark fortæller, at da Alexander den Store var død, sammensvorne den Aethnienske Kæser Demetrius hans Krigs-Hær med Letten Polyphem, da han havde mistet sit eneste Øie**) og det lodre sig ikke blot anvende paa Prætorianerne efter Augusts Død, men gjælder tillige alle Welts-Mænd selv, naar de indbilde sig at deres Staal-Handsker kan gaae i Arv som et ordenligt Epter, da dog hvad der kun udtrykker „den Stærkes Met“ ei giver Skællinger mindste Met, men gjer dem kun latterlige. Saadan en blind Polyphem var imidlertid indogaaet Napoleon, saa det var intet Under, at August kunde indbilde sig, Man ei engang behøvede at være mere kun at røgne i Slægt med ham, for at have Arve-Met til hele Verden, og virkelig blev ikke blot hans Eijs-Søn Liber hans Efters-Mand, men det saakaldte Juliske Huus forblev over et halvt Aarhundrede i Besiddelse af Keiser-Magten. Herover skulde Man da heller forundre sig, end over at det ei varede længer; thi det er aabensbar Romus gamle Adels, rænkfuld men udmærket, der, ved at besidde Liv-Magten, stræber at besidde den egenlige Rigs-Hær for sin naturlige Met til at raade for Rigs-Regtet. Disse indsmuglede Imperatorer, som, paa Liber nær, hverken havde lært at lyde eller at lyde, var imidlertid en stor Plage for Rom og se det endnu for Historie-Stridren, især fordi Romerne har haft anderledes Mod og Greb

*) Dion LVI. 30.
**) Plutark's Galba.

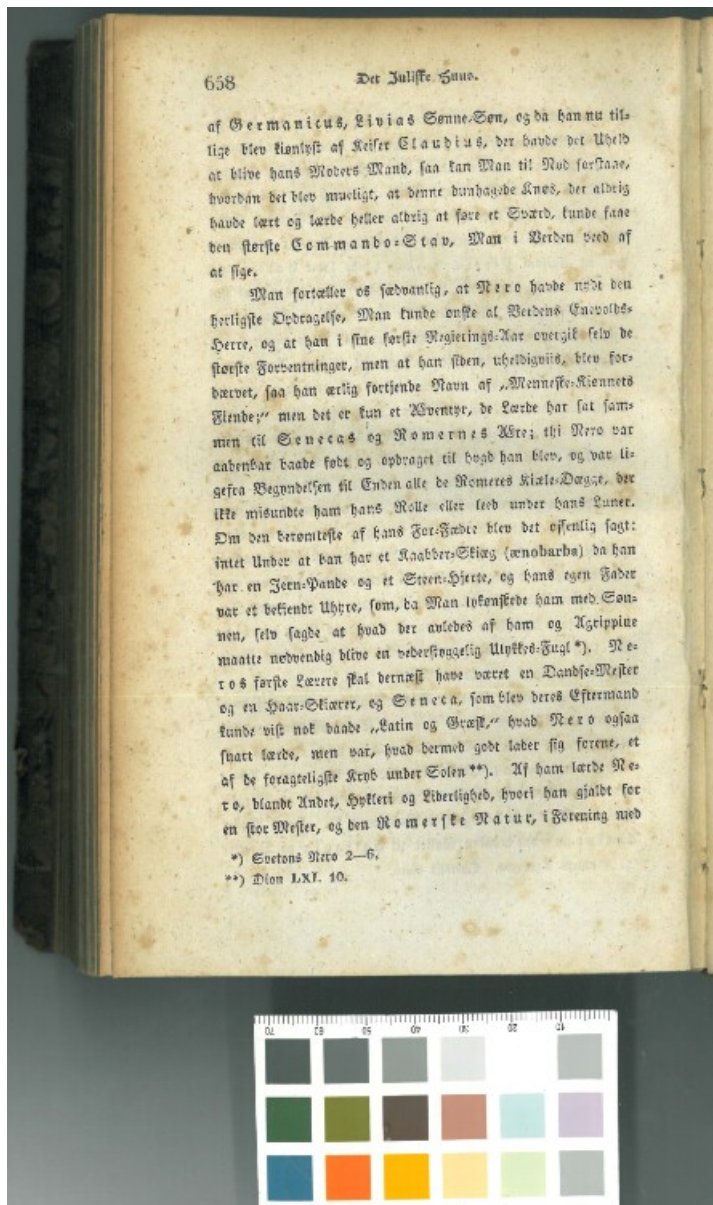
paa at befri alle deres Lastr og Daarligheder end de store Verdens-Begivenheder, og fordi Folk har ladet sig det indprænter, at Alt hvad en Tacitus har beskrevet, end sig da hvad der tillige sad paa Thronen i Rom, er derved ablet til en stor Begivenhed, som der være Alle vittelig til Verdens Ende. Men vi maae vende os tilbage med Romer-Naget i alle Maader, og ligesom Cicero, da han havde ladet Catilinas Bønner kaste, udraabte „de har levet,“ saaledes vil vi sige om hine forgubede Misdædere „de har været en Plage“ end ogsaa for os, men i Verdens-Historien skal Man heretter kun bruge deres Kroner som Regne-Penge til at tælle Aarene med efter Christi Fødsel, og kun pege paa dem som gewulige Vidnesbyrd om, at der kan blive „et Helvede paa Jorden,“ thi det er der unægtelig, naar Assum, eller Daareliste-Kemmer, som Tiberius, Caligula, Claudius og Nero er de Ueneste, der gjer Dødt paa den store Etus-Plads.

Nero er den Ueneste af dem, der skænder os lidt mere Dømmelsomhed, ikke ved det, der kun gjer ham mærkbar i Helvede, men ved den Høfsteriske, hans grændseløse Galenskab, i Herbindelse med Enevolds-Magten, frembragte af Verden over og ved den Undergangs-Krig han begyndte, ei alene med Jæderne, som den sidste Levning af Altidens Borgertlige Selskaber, men ogsaa med de Christene, i hvis Samfund Spiizen laa til alle de Nøe.

At at opretholde Nero's Slægt-Register er vist nok høvsten let eller Umagen værdt, men paa Spindel-Siden var han en Paarørende baade ad Anton og August, og hans Fæder, Domitierne, hørte ikke blot til den gamle Adels men til de Memorelle Guders Indblinger, som ved et Mirakel blev rødsflæggede og forde Navn deraf*). Hans Moder Agrippine var desuden Epter til Caligula og Daatter

*) Plutark's Antonius. Sueton's Nero.

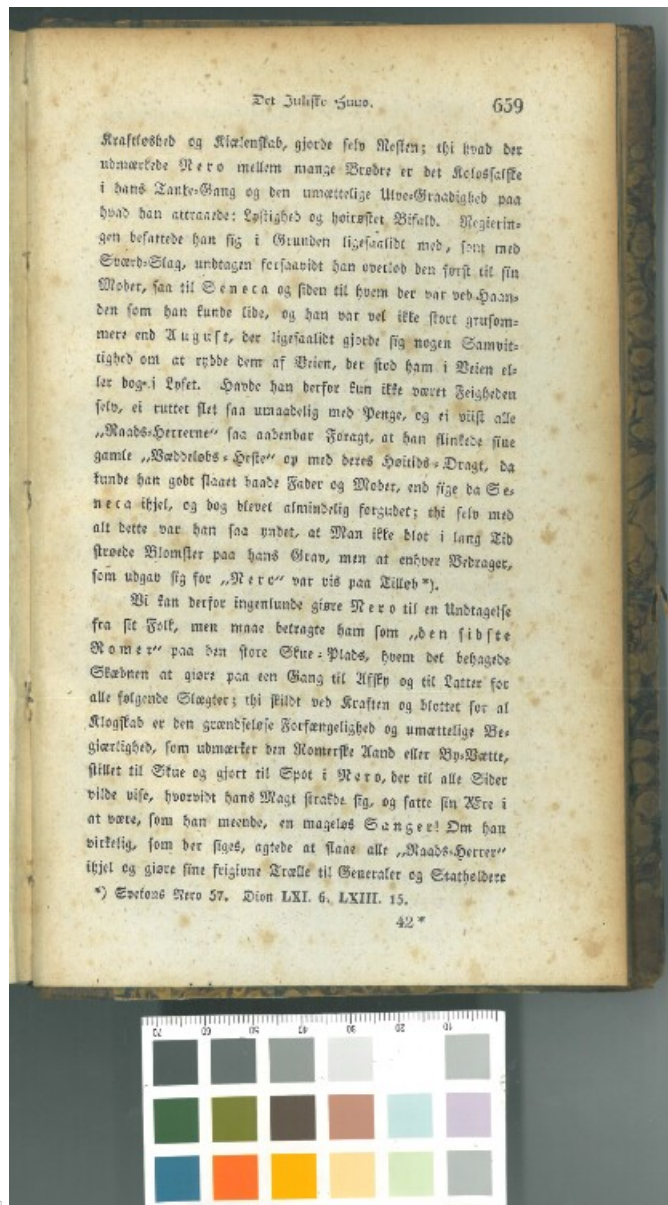

af Germanicus, Livias Sønne-Søn, og da han nu til- lige blev kienlyst af Keiser Claudius, der havde det Uheld at blive hans Moders Mand, saa kan Man til Nød sehaae, hvordan det blev muligt, at denne dunbagede Kæde, der aldrig havde lært og lærte heller aldrig at føre et Sværd, kunde faae den største Commando-Stav, Man i Verden ved af at sige.

Man fortæller os sødantlig, at Nero havde nedt den forligste Odragselss, Man kunde ønske af Verdens Kæmpes- Herre, og at han i sine første Regjerings-Aar overgik selv de største Forventninger, men at han siden, ukendigt, blev for- dærvet, saa han ærlig fortjende Navn af „Menneske-Kiennets Elende;“ men det er kun et Uventyr, de Lærde har sat sam- men til Senecas og Romerske Værd; thi Nero var aabenbar haade født og opdraget til konge han blev, og var li- gesaa Begyndelsen til Enden alle de Nemeses Kiats-Dagge, der ikke misundte ham hans Rolle eller leed under hans Læner. Om den berømtste af hans For-Fædre blev det ofentlig sagt: intet Under at han har et Raabers-Slæg (aenobarba) da han har en Jern-Pande og et Sten-Hjerte, og hans egen Fæder var et bekjendt Uhyre, som, da Man lofskede ham med Sou- nen, selv sagde at hvad der arledes af ham og Agrippine maatte nødvendig blive en uderstørgelig Ulykts-Tugt*). Ne- ro's første Lærere skal dernæst have været en Danfje-Mester og en Haar-Skærer, og Seneca, som blev deres Eftermand kunde vist nok haade „Latin og Græsk;“ hvad Nero ogsaa snart lærde, men var, hvad dermed godt taber sig ferens, et af de foragteligste Kæd under Solsen**). Af ham lærde Ne- ro, blande Andet, Hysteri og Uderlighed, hvort han gjaldt for en stor Mester, og den Romerske Natür, i Forening med

*) Suetons Nero 2-6.

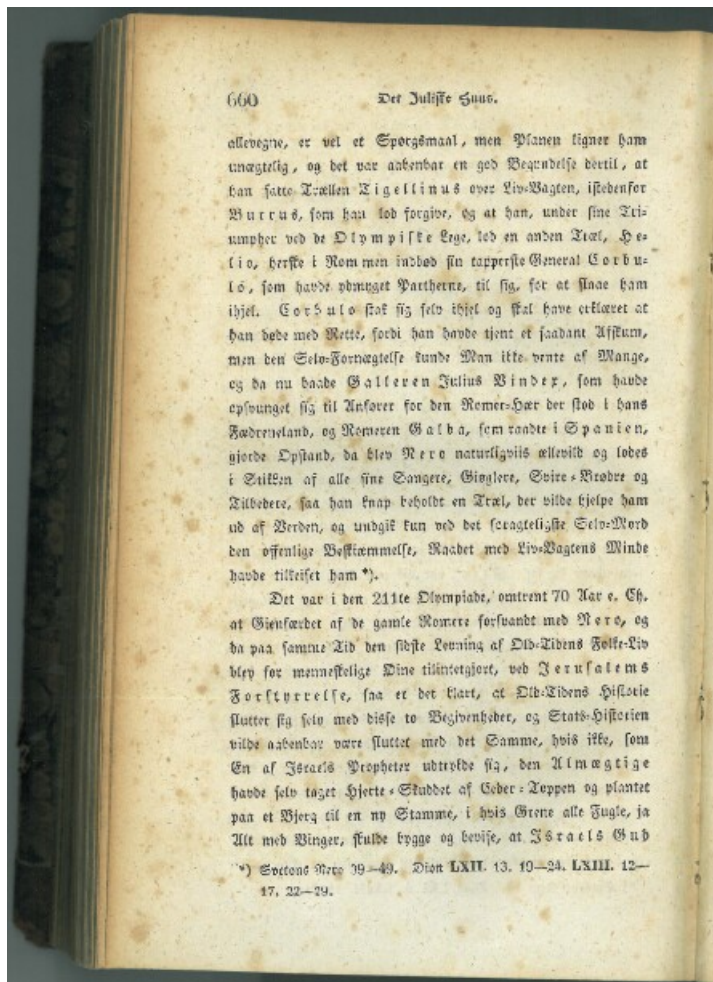
**) Dion LXI. 10.

Kraftsted og Klænskab, gjorde selv Mesten; thi hvad der udmærkede Nero mellem mange Broder er det Kædeskæffe i hans Læne-Gang og den umættelige Uds-Grædighed paa hvad han attraaede: Lykkelig og høitæret Bisad. Regjerin- gen befattede han sig i Grunden ligesaa lidt med, som med Sværd-Slag, urdtagen ferfaasidit han overlod den først til sin Moder, saa til Seneca og siden til hvem der var ved Haan- den som han kunde lide, og han var vel ikke stort grufom- mers end August, der ligesaa lidt gjorde sig nogen Samvit- tighed om at rydde dem af Brien, der stod ham i Veien eller dog i Løst. Harde han derfor kun ikke været Feigbeden selv, ei rutter slet saa urnaadlig med Penge, og ei vilst alle „Raads-Berretne“ saa aadenbar Foragt, at han stindef sine gamle „Buddels-Perse“ op med deres Hoidds-Dragt, da kunde han godt staaet haade Fæder og Moder, end sige da Se- neca ihjel, og dog blevet almindelig forgybet; thi selv med alt dette var han saa yndet, at Man ikke blot i lang Tid stode Blomster paa hans Glan, men at enhver Vedtager, som udgav sig for „Nero“ var vis paa Lilleb*).

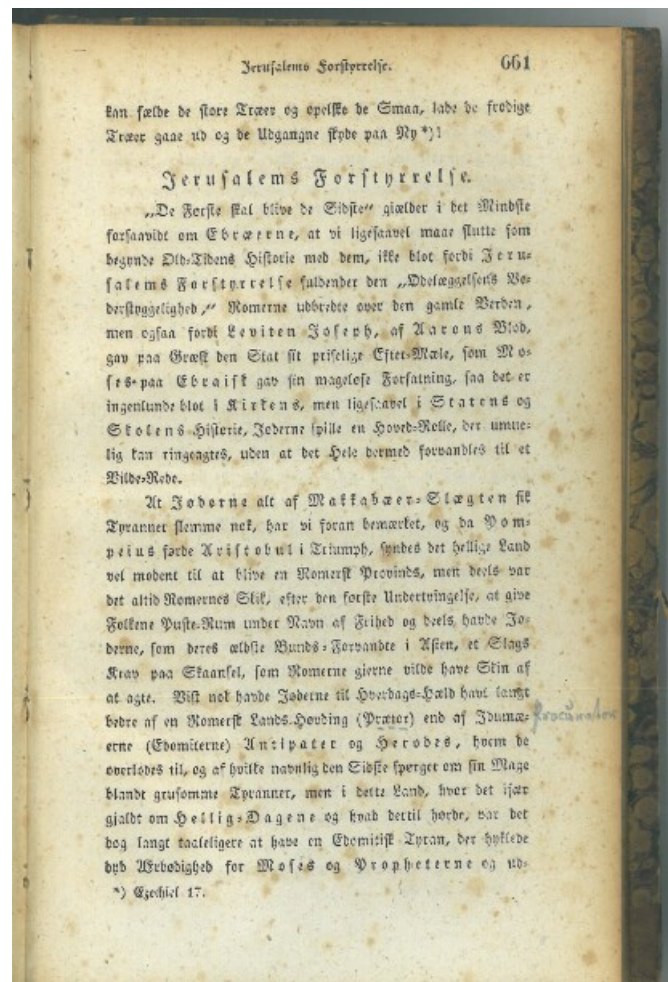
Vi kan derfor ingenlunde give Nero til en Undtagelse fra sit Folk, men maae betragte ham som „den sidste Romer“ paa den store Skue-Plads, hvorm det behagde Skabnen at gøre paa een Gang til Ulfen og til Latte for alle følgende Slægter; thi sildt ved Kraften og blotet for al Klogskab er den grundfælske Forfængelighed og umættelige Bes- giærlighed, som udmærker den Romerske Mand eller By-Batte, sildt til Skue og gjort til Spot i Nero, der til alle Sider vilde vise, hvorvidt hans Magt strakte sig, og satte sin Værd i at være, som han meende, en magelos Sænge! Men han vickelig, som der siges, agtede at staae alle „Raads-Berretne“ ihjel og gjøre sine feigione Dralle til Generaler og Statholdere

*) Suetons Nero 57. Dion LXI. 6. LXIII. 15.

Det var i den 21ste Olympiade, omtrent 70 Aar e. Ch. at Gienføret af de gamle Romere forsvandt med Nero, og da paa samme Tid den sidste Levning af Old-Tidens Høst-Liv blev for menneskelige Munde tilintetgjort, ved Jerusalems Fortfærelse, saa er det klart, at Old-Tidens Historie slutter sig selv med disse to Begivenheder, og Stats-Historien vilde aabenbar være sluttet med det Samme, hvis ikke, som En af Israels Propheter utvetydlig sig, den Almægtige havde selv taget Hjerte-Stadde af Geder-Læppen og plantet paa et Bjerz til en ny Stamme, i hvis Ørene alle Fugle, ja Alt med Vinger, skulde bygge og bevise, at Israels Gud

*) Sordens Breve 39-43. Dion LXII. 13. 19-24. LXIII. 12-17. 22-29.

Jerusalems Fortfærelse. 661
 Kan sælde de store Træer og epofke de Smaa, lade de frodige Træer gaae ud og de Ubgangne fode paa Ny *)

Jerusalems Fortfærelse.

De Herse skal blive de Tidse gjælder i det Mindste forsaavidt om Ebræerne, at vi ligesaaet maas slutte som begynde Old-Tidens Historie med dem, ikke blot fordi Jerusalems Fortfærelse saubender den „Udsættelses Beskedlyghed“ Romerne udbredte over den gamle Verden, men ogsaa fordi Leviten Joseph, af Aarons Blod, gav paa Graef den Stat sit priselig Efte-Mæle, som Moses paa Ebraist gav sin magalose Forfatning, saa det er ingenlunde blot i Kirken, men ligesaaet i Statens og Skolens Historie, Jødernes spille en Hovr-Rolle, der umuelig kan ringegætes, uden at det Fæle dermed forvandles til et Lidt-Rede.

At Jødernes alle af Maffabæer-Slægten sit Tpræner flumme nok, har vi foran bemærket, og da Pompeius fæde Kristobul i Triumf, gæbdes det helige Land vel maabent til at blive en Romersk Provinz, men desis var det altid Romernes Skil, efter den første Undertryngelse, at give Jøllene Puste-Rum under Navn af Frihed og bvels, havde Jøderne, som deres ædle Hunds-Forsvante i Aften, et Slags Krav paa Staaafel, som Romerne givene vilde have Stin af at agte. Vil nok havde Jøderne til Hovr-dags-Fald haat langt bedre af en Romersk Lands-Hovding (Prætor) end af Dumæerne (Ebdmæterne) Antipater og Herodes, hoem de overleedes til, og af hvilke navnlig den Tidse spørger om sin Mæge blandt grusomme Tpræner, men i dette Land, hvor det især gjældt om Hellig-Dagene og knud dertil herde, var det dog langt taeteligere at have en Ebdmæssk Tyran, der hylfede dyb Ubedyghed for Moses og Propheterne og ud-

*) Gædbel 17.

